

ჟურნალ „ეკონომიკის,, პირველი ნომრები ეკონომიკის ზოგიერთი ღარბის პრიორიტეტულობის შესახებ და თანამედროვეობა

რევაზ შენგელია

ემდ, სტუ პროფესორი

ჟუჟუნა ნიკლაური-შენგელია

ემდ, სტუ პროფესორი

ნათია შენგელია

ეად, სტუ ასოცირებული პროფესორი

ოქსფორდის უნივერსიტეტის ბიზნესის

ფაკულტეტის კურსდამთავრებული

რეზიუმე

ჟურნალი „ეკონომიკა“, რომლის პირველი ნომერი „საქართველოს ეკონომისტის“ სახელწოდებით 1918 წელს გამოიცა, უკვე 101 წლისაა. იგი იმთავითვე გამოირჩეოდა აქტუალური პრობლემების ოპერატიული გაშუქებით. სისტემატურად აქვეყნებდა სტატიებს ეროვნული მეურნეობის ისეთ დარგებზე, როგორცაა მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, ვაჭრობა და ა.შ. აწყობდა დისკუსიებს ქვეყნის მომავალი განვითარების გზების შესახებ და სხვ. თავისი ძირითადი შინაარსით ამ ჟურნალში დასმული საკითხები რეტროსპექტულია და საქართველოში მიმდინარე რეფორმების პროცესში ახლანდელ პრობლემებზეც, მათ შორის ეკონომიკური პროფილის პრესის სატკივარზეც არანაკლებ სამართლიანად მიგვანიშნებს.

საკვანძო სიტყვები: ეროვნული მეურნეობის პრიორიტეტული დარგები, კონკურენცია, თვითკრიტიკა.

THE FIRST EDITIONS OF THE JOURNAL “ECONOMICS” ABOUT THE PRIORITY OF SOME SECTORS OF ECONOMY AND THE CONTEMPORANEITY

**Revaz Shengelia, PhD, GTU, Professor,
Jujuna Tsiklauri-Shengelia, PhD, GTU, Professor,
Natia Shengelia, PhD, GTU Associate Professor,
Oxford Brookes University
Graduate, Business Faculty**

RESUME

The First Edition of Journal “Economics”, entitled “The Economist of Georgia” was published in 1918 and it is already 101 anniversary. It has always been differentiated by writing immediately about the actual issues and problems. The articles about the sectors

such as industry, agriculture, trade and etc. were systematically issued there. Moreover, the journal organized many discussions about the development ways of the country. By its content the topics published in this journal are retrospective and also describe the ongoing problems in Georgia under the current reform, among them it fairly pays the attention to the worry of economic-profile press.

Key words: Priority Sectors of National Economy, competition, self-criticism.

ძირითადი ტექსტი

ჟურნალი „ეკონომიკა“, რომლის პირველი ნომერი „საქართველოს ეკონომისტის“ სახელწოდებით 1918 წ. გამოიცა, იმთავითვე გამოირჩეოდა აქტუალური პრობლემების ოპერატიული გაშუქებით. სისტემატურად აქვეყნებდა სტატიებს ეროვნული მეურნეობის ისეთ დარგებზე, როგორცაა მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა, ვაჭრობა და ა.შ. აწყობდა დისკუსიებს ქვეყნის მომავალი განვითარების გზების შესახებ და სხვ.

ჟურნალში, უწინარეს ყოვლისა, მეცნიერ-ეკონომისტების და განსაკუთრებით ეკონომისტ-ჟურნალისტების ყურადღებას იპყრობს აუცილებლობის შემთხვევაში პრესის მხრიდან ისეთი თვითკრიტიკული გამოსვლა, რომელიც ობიექტურად, პრინციპულად ამხელს საკუთარ ნაკლოვანებებს. ამ მხრივ, დღევანდელი ჟურნალების რედაქციებისათვის, მეცნიერ-ეკონომისტებისათვის სამაგალითოა 1935 წ. #9-10-ში დაბეჭდილი მეთაური წერილი. აი, ზოგიერთი ადგილი ამ წერილიდან: ჟურნალს „ჯერ კიდევ ბევრი რამ აქვს გასაკეთებელი... კიდევ უფრო უნდა გავაძლიეროთ კონკრეტული ეკონომიკის აქტუალური საკითხების გაშუქება... ჟურნალში დაბეჭდილი ორიგინალური წერილები მოისუსტებენ. არ კმარა მარტო ფაქტებისა და ციფრების კონ-

სტატატაცია, საჭიროა მათი ანალიზი, ერთგვარი განზოგადება, თეორიული დასაბუთება... ეს, რა თქმა უნდა, ნაკლია და მომავალში უნდა გამოსწორდეს. უნდა აღვნიშნოთ აგრეთვე რაიონში წარმოებული ეკონომიკურ-კულტურული მშენებლობის გაშუქების მნიშვნელობა. ბევრი რამ კეთდება ჩვენს რაიონებში. საჭიროა ამ მიღწევებისა და რაიონების მომავალი განვითარების პერსპექტივების გაშუქება“(1).

თითქმის 8 ათეული წლის წინანდელი ეს აღიარება თავისი ძირითადი შინაარსით რეტროსპექტულია და საქართველოში მიმდინარე რეფორმების პროცესში ახლანდელ პრობლემებზეც, მათ შორის ეკონომიკური პროფილის პრესის სატკივარზეც არანაკლებ სამართლიანად მიგვანიშნებს.მართლაც, სავსებით მისაღებია ზემოაღნიშნული შენიშვნა იმის თაობაზე, რომ „კონკრეტული ეკონომიკის აქტუალური საკითხების გაშუქება, დაბეჭდილი ორიგინალური წერილები, ფაქტებისა და ციფრების კვალიფიციური ანალიზი, ერთგვარი განზოგადება, თეორიული დასაბუთება, პუბლიკაციები საქართველოს რაიონების(რეგიონების) სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების აქტუალური პრობლემების შესახებ, დღესაც მოისუსტებენ. ასეთი მიმართულებით მასალების გამოქვეყნებას, ვფიქრობთ, უდიდესი სახელმწიფოებრივი და სოციალური-ეკონომიკური დატვირთვა ექნება. ამით, ჩვენი აზრით, დღევანდელ სწრაფცვალებად კონკურენტულ სამყაროში გაძლიერდება: ჯერ ერთი, ნაშრომების მეცნიერული დონე, კონკურენტუნარიანობა და,მამასადამე-საერთაშორისო აღიარება;მეორე, თვითკრიტიკის შედეგად იმატებს ორიგინალური-ე.ი.**კრეატიული**, შემოქმედებითი,მნიშვნელოვანი სიახლის შემცველი ნაშრომები და, რაც მთავარია, მესამე, იმაზე, თუ როგორ მონახავენ რეგიონები საკუთარ თავს, ადგილს, დიდად იქნება დამოკიდებული ქვეყანაში დაბალანსებული, ეფექტიანი ეკონომიკის ჩამოყალიბების სტრატეგიული ამოცანის გადწყვეტა. ფაქტია, რომ საქართველო რომელიმე კუთხის, რეგიონის, მასზე ზრუნვის გარეშე ერთსულად ვერასოდეს შეიკვრება, ისე როგორც არ შეიკვრება თუნდაც ერთი თითით ნაკლები ხელი - მუშტად. აი, ამიტომ არის და უნდა იყოს თითოეულ კუთხეზე, რეგიონზე, მხარეზე ზრუნვა აყვანილი სახელმწიფოს რანგში არსებული ეკონომიკური და მწვავე სოციალური პრობლემების გადასაჭრელად.

ჟურნალში არანაკლებ ყურადღებას იპყრობს მასალები საქართველოში ეროვნული მეურნეობის ამა თუ იმ დარგის პრიორიტეტული განვითარების აუცილებლობის დასაბუთების შესახებ.ზოგიერთი ავტორის აზრით მეურნეობის ესა თუ ის დარგი განხილულია ცალმხრივად ისე, რომ საქართველოს ტრადიციული დარგები უყურადღებოდაა დარჩე-

ნილი.მაგალითად, ჟურნალ „ეკონომისტის“ 1925 წ. #3-ში ვკითხულობთ: „...ჩვენი ქვეყანა მარტოოდენ სოფლის მეურნეობის ქვეყანაა, მომავალშიც ასეთად დარჩება და უნდა დარჩესო, მეორენი კი საქართველოს ხსნას მხოლოდ მის ინდუსტრიალიზაციაში ხედავდნენ,-სასოფლო მეურნეობას ჩვენში მომავალი არა აქვს, საქართველო წმინდა სამრეწველო ქვეყანა გახდებაო.“(2, გვ.1).ამ მასალის განალიზება დღევანდელი ეკონომიკური პროფილის პრესისათვის სამაგალითოა იმიტომ, რომ ასეთ ცალმხრივ, არასწორ მოსაზრებებს იმთავითვე, სწრაფად მოჰყვებოდა სამართლიანი, ობიექტური რეაგირება.მაგალითად, სტატიაში „ჩვენი სამეურნეო განვითარების გზები“(2, გვ.1, 3, 5) საკმაოდ დამაჯერებელი არგუმენტებით სწორადაა გაკრიტიკებული იგი და ქვეყნის მეურნეობის ორივე დარგის განვითარება სავსებით შესაძლებლადაა მიჩნეული. მართალია იმ პერიოდში საქართველო უპირატესად სასოფლო-სამეურნეო ქვეყანა იყო, მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავდა, რომ მომავალშიც ასე დარჩებოდა. კერძოდ, სსოფლო-სამეურნეო კულტურების არსებობა(მელენიეობა,მეაბრუშუმეობა, მეხილეობა, მებაშვებობა,მეთამბაქოეობა და სხვ. გავრცელებული იყო საქართველოში და თანდათან უფრო ფართოვდებოდა), ასევე მესაქონლეობა აუარებელ ნედლ მასალას იძლეოდა სხვადასხვა სამრეწველო დარგების(საფეიქრო, ტყავის მრეწველობის და სხვ.) ალორძინებისათვის.მეორე, ხე-ტყის დიდი მარაგის არსებობის გამო შესაძლებელი იყო ქალაქის მრეწველობის განვითარება, მითუმეტეს, რომ მაშინ მსოფლიო ქალაქის ნაკლებობას განიცდიდა. და ბოლოს, საქართველო მდიდარი იყო სხვადასხვა მადნით- ჭიათურის შავი ქვა, ტყიბულის ნახშირი, ტყვარჩელის ჯერ კიდევ ხელუხლებელი ქვანახშირი მსხვილი ინდუსტრიის აყვავების უტყუარი საწინდარი იყო.ამრიგად, არსებობდა საჭირო პირობები იმისათვის,რომ საქართველო მონიწავე ინდუსტრიულ-აგარარული ქვეყანა გამხდარიყო.

საქართველოს მომავალი განვითარების შესახებ ასეთ დრული რეაგირების შედეგად გაკეთებულ დასკვნებს დღესაც არ დაუკარგავს აქტუალობა. იგი იძლევა მძლავრ იმპულსს საქართველოში მრეწველობის და , კერძოდ მისი ისეთი დარგების განვითარებისათვის, , რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ტრადიციული დარგების თანამედროვე სამრეწველო ყაიდაზე გარდაქმნას და ცოდნაზე დაფუძნებული ინოვაციური ეკონომიკის ჩამოყალიბებასა და განვითარებას.სამრეწველო საწარმოების პრიორიტეტული განვითარება სულაც არ ნიშნავს სასოფლო-სამეურნეო საწარმოების განუვითარებლობას.პირიქით, ასეთი საწარმოების, კომპანიების განვითარება უნდა მოხდეს თანამედროვე საერთა-

შორისო მოთხოვნების შესაბამისად, რათა აქ შემნი-
ლი პროდუქცია იყოს მოთხოვნადი, კონკურენტუ-
ნარიანი მსოფლიო მასშტაბით. მაგალითისათვის
კარგად გამოგვადგება ნიდერლანდების მაგალითი.
ეს ქვეყანა-ტერიტორიულად მცირე ევროპული ქვე-
ყანა-ფართობით საქართველოზე 1.67-ჯერ ნაკლე-
ბია, მოსახლეობით კი 4.5-ჯერ მეტი. შემოსავლები
1 სულ მოსახლეზე 5-ჯერ მეტი და HDI ინდექსით
გვისწრებს რა 63 პოზიციით, მე-7 ადგილზეა. მა-
რთალია, ქვეყანას აქვს ბუნებრივი რესურსები, მე-5
ადგილზეა ბუნებრივი აირის ექსპორტის მხრივ და
მე-17-ზე ნავთობის ექსპორტის მხრივ, მაგრამ იგივე
რესურსები უფრო დიდი ოდენობით ვენესუელასაც
გააჩნია. ქვეყნის ტერიტორიის 20% ზღვის დონის
ქვემოთაა მოქცეული, ზღვა გამუდმებით რეცხავდა
და იტაცებდა სანაპირო ტერიტორიას. მიუხედავად
ამისა, ამ ქვეყანამ დაამარცხა ჩრდილოეთის ზღვა.
რაც შეეხება **სოფლის მეურნეობას**, ამ საქმეშიც
ნამდვილად მისაბაძია. ქვეყნის აგროექსპორტი სა-
ქართველოს მთლიან ექსპორტს 35-ჯერ აღემატე-
ბა და 95 მილიარდ დოლარს აღწევს. ის მეორეა აშ-
შ-ს შემდეგ, მაგრამ აქვე უნდა ითქვას მთავარი, ამ
სექტორში დასაქმებულია **სამუშაო ძალის მხოლოდ
4 პროცენტი** (3). ყოველივე ეს კაცობრიობის მიერ
მრავალი წლის განმავლობაში დაგროვილი მაღალკ-
ვალიფიციური ცოდნის გამოყენების შედეგია.

ამრიგად, თვალის ერთი გადავლებითაც კი ჩანს,
რომ ჟურნალ „ეკონომიკის“ ფურცლებზე, დღი-
დან მისი დაარსებისა, გამოქვეყნებულია დიდძალი
ორიგინალური მასალა, როგორც საერთო-ეკონომი-
კური მეცნიერების, ისე კონკრეტულ-დარგობრივი
ეკონომიკის მრავალ საჭირობოტო პრობლემაზე.
მასში მოცემული თემატიკა აქტუალურია დღესაც
და დიდი მნიშვნელობა აქვს დღევანდელი საქა-
რთველოს სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობისათ-
ვის გამოცდილების თვალსაზრისით, მით უმეტეს
როცა ჟურნალის პირველი ნომრების გამოცემის პე-
რიოდი, ეპოქა და დღევანდელი გარკვეულწილად
ერთმანეთს მიესადაგება. გამოქვეყნებული სტა-
ტიების ძირითადი ნაწილი მაინც არსებითად ხელს
უნყოფს ეკონომიკური ცოდნის გავრცელებას მო-
სახლეობაში, ეკონომიკური აზრის განვითარებას.
გვჯერა, რომ დიდი ტრადიციაგამოვლილი ჟურნა-
ლი მომავალშიც კვლავ მაღალი ენთუზიაზმით გა-
აგრძელებს თავის შემოქმედებით საქმიანობას და
ჯეროვან წვლილს შეიტანს ეროვნული ეკონომიკის
აღორძინების საქმეში.

ლიტერატურა:

1. იხ. ჟურნ. „საქართველოს სოციალისტური მე-
ურნეობა“, 1935 წ. N9-10
2. ჟურნალ „ეკონომისტი“, N3, 1925 წ.